

СЭКП ТК-НЫҢ ПЛЕНУМУНГА САНАЛ-ОНАЛДАР

(Уланчым, Эгез 1-ги, 2-ги арынарда).

принципти каржымы-биле өскөртү берген болган ол шуут-ла оодунга уаура-нышкан чуул апарган.

Санап берген ораториун бодалы-биле алдыга, чугаа-лажыгыны, өскө сеткил-де болгаш өскө бодалды-ларга шыдамын, оларны дыңдаар чорук, оппозиция-биле нады айкалыдары кан-дыг-даа демократия орнана-дыгы партианын эржекчи чутула шыгары болур ма-галга үнөр-чөкөк турган, партианын төөгүзүндө ол үенин политикти дуржула-гы харын катан платформа-да аглп турар-дыр.

Коммунист идеаларын үненин мырпайы куду-лаанын оратор дүвөр чуга-лаан. Ылчанга оң бо-далы-биле алдыга, парти-ның бүгү угаан-сарынын социал хөгжүдүндө амгы үедеге концепцияны айка-лап кыдырып мөөккөри тергини чутула бооп турар. Ылчанга марксисци өөр-диги коммунисттерин шиг-ээдин алдыры бо хууде чи-диг политикти дискуссия үезинде чүс чылдарын өгөзгөндө турганын ийке-ле, аны Октябрьдин сөө-лүндө дораан турган үе-де турганын дадук чок, ха-ры-даа чутула бооп чала-ыс.

Партияда аде тургусту-нушкун дээрге чүгө орна-наас-структура талазы-биле хемчег эвес, харын — бирилгени амгы жеңидири деп, оратор санап тур-ар. Оң-биле холбайшар ол удуруткун кардары өөр-ө-дө кызыл ведомство ажыын болаар чоруктан уштууларын кыйгырган.

Соңу Осетиянын комму-нисттерин удуруткуну оон аңгыда эрге-чагыра-нын дээри орнанын баш-тыктын бүрү эргедери-биле холбайшан айтырыга доктаган. Социалист ни-тилеге демократия чоруду-ну хандылар соруга-биле аңгы эрге-чагыра-нын баштыктын конститу-цияда көрүнгөн эргедери налбарынын амдырал бо-гун шыгын негеп келген.

Национал политика бол-гаш ол талазы-биле пла-тформанын төлөвилелинде кезээге хамаарыштар чуга-лаан тура, оратор ол чуга-ла адыга партианын ту-ра-соруунан база ходе-лишиянын чыгыс ай чоруудан аде тургусту-нушкунууну салым-чолу улуу-биле хамаарыш дээр-зин айткан. Мурнууда турган болгаш амгы бар бөтөлгөсүн айкалыш, аяк-а-чык-чарлы чорук, демо-кратия деп алгаш, национал-дар аразында удурашыш-кан чорукту иктисий турар күштерин принципнадыг өзү-биле көөр херек. Пла-тформанын төлөвилелинде нацияларын бот-тускайла-чурууну дугайында чүгө-дери деткээс, оң-биле на-ды автономнук тургуулар дугайында пунктулар эми эрттир ийти, чыгыс ай бооп турарын чугаалаан.

ТК-нын амгы пленуму партианы каттыштырыныга догум болур, аде тургусту-нушкуну баштаар арга-шыкка бугузар, шак ын-дыг арганы өзөр програм-маны санаалдар ужурут деп, СЭКП ТК-нын кежигуну Украинаны Киев обкомуну бири секретары Г. И. Ревенко медегез.

Социалист идеяны бот-тандырып оруктан ийлеп тып турарымыс үеде социализмни чаа өөр-кө-нүрүн эргеме үндө-нүзүз утка-шынарны көрү-үр херек деп ол уламчы-лаан. Ол чокка коммуни-стер болгаш партия кежигу-ну эвестер политикти уг-шын чидиритер-дилер.

Политикти системанын реформаны ханыларын үезинде партианын тур-ар черины дугайын чуга-лавышкан, бөгүндө-да партианын догандыр дүкүчүрүг, политикти аяккастаашына уруксуз бооп турар Конституциянын 6-гы чүгүндө хамаарыш-тыр СЭКП ТК-нын пла-тформазына тода айтыры оратор санаалдан. Сөзүнүн политикти документтерин чогадын кылдыра, оон чүгүндө чаа хойлу-ларын төлөвилелери-биле — ханыктын мурнуна, чор дугайында, чор дугайында, чор дугайында ам болур хойлулар-биле дорт ханыктын чыгыс дээр.

Бүгү партианын ажалы-нын кол чыгышыны кылдыр шыгар Советтер-нин хевиреп тургузарын бо-дар херек. Советтернин бүгү-ле хевирлеринде, олар-нын составында коммуни-стерини саны аңгы-аңгы турарда, хой-ниги органи-зацияларга база бот-баш-нырлыгы хевирлерде, оон иштинде ажы-биле реак-сылы турдушта турарга хамаарыштыр партианын уктурлугу дээрин шагла-ла тодурап алыр турган.

Партиянын иштин амгы

диралын чаартып парти-ның идея болгаш органи-зация талазы-биле чыгыс үенин хандылар ужурут база коммунист бүрүзү бодуну арга-шынын боттандырып шыдаар аргалык болур чаа Уставты чогадып кылдан шында боудунам.

Платформанын төлөвилелинде көргөн партианын дээри органынын струк-туралык деткиншаан, оратор оларын тургузарынын чурумун өскөртү дугайында саналды кирген. Рес-публикаларын компартия-лары, оон бодалы-биле алдыга, боттарынын төлө-вилелерин СЭКП ТК-га дорт төлө-лөдиг чорудары эми болту дег.

Партия эге организаци-яларын ролон черле аде көргөн дээр деп-да санал үенин олар бот-тускайла-чурун кежигуну хууде алдырып, үндүрүндө дорт шигитирлер кылдыр эрге бооп, оон аңгыда партия кежигуну кижи бир бугу-биле СЭКП-ге, а өскө-биле каныг-бир политикти организацияга турарын бо-дурбас херек. Партиянын бүгү-ле соңгудалыг органи-яларын база ТК секретар-ындан эгезлеш, эге органи-зацияны секретарына че-дир өчтүгү болурун дугайында айтырыны тургус-канын черле чөп дээрин оратор деткээ. Партияны удуруткуну дорт, чажык бадалашкын-биле ал-тернативалык турар кылдыр бүгү коммунисттерин кир-киргези-биле соңгуур кыл-дыр херек.

Советтерге соңгуулаалар-нын дуржулазын, бистин партианын бугуш-шыны-чын өөрөй көргөш, парти-ның бүгү-ле соңгуула-лыг органиацияга дээр удуруткуну органиацияга дээр ажалышкын болгаш тараачыларын төлө-лөдиг норманын база көөрү чутула деп, оратор чуга-лаан. Партиянын бөддө-дө дөдү-биле айкалыр, азындан өрү оң тургузар, сөздөлгө, конференция-ларга, партия комитеттерини пленумунарга бады-лаар, партианын ачка-хө-рөгүнүн чыргалынын дугайында коммунисттерини мурнуга өчтөгөдөр.

Чурта аажок шалыкы-ны-биле өскөртү турар бо-лушкунуар, партианын чыгыс үени үрөп турар чүгү-дериң өөшүкүнү сөздөдүн хуусаанын база партианын өчтөгү-сөздөдүн хуусааларын чокшумула-дыр негеп турар деп, Г. И. Ревенко түнелинде айт-кан.

Кежээни хуралга сана-лар бээри үргүчүлөз.

Пленумга февраль 5-те, хунуң ийги чыгында бир дугаарында камгалап үе-де тургуну министр В. М. Белоусов санал берген. Чуга-лаанын көрүп турарымыс СЭКП ТК-нын платформа-зын политикти бугу ужурут дээрине чопшөрөшөс мен деп, ол медегез. Соци-алисттик болгаш поли-тикти айтырылган бот-боттарынын аразында холбаа-лы, деткинши турарлар.

Оон ише үлетүрлер, оон иштинде оон эг органи-зациянын бадылгыныган база бектик меркөөдүн ий-гез камгалап үлетүрү шы-нап ындыг кезинде көрүп болур бис. Бис ам-даа үзүг бөргөдүшкүнгө таварыш-пай айкалып турар-да бол-гүзүссө, амгы үениң бугу шыгдалдарын эртин, айка-лыг механизмин чаартып, рынок харылааларын органи-зациялар, бугу-дүрүгө бол-гаш социал харылааларын демократияны шыкш өскө-көргөшкүнгө-биле база холбайыш апарган бис. Бү-дүрүдүгүн ажалышкын куду-лааны, экономиканын сө-лө-лөдүрүндө алаан чылда-гаанарыг бооп турар.

Чүгүндө мурнунда бис айкалыг механизмин аде тургузарынын чорудуңче өргөлөп башкарылган эконо-мик талазы-биле айкалып кылдынамын, юридикти болгаш эрге-хойлу норма-лары чок байдалында, кадр составы белеттегизин үе-де кирген бис. Оон аңгыда төп экономикти албанар чедир болаттып кылды-наан информатив актылар-ны база документтерин кырып турган, олар негеме чок салдарыг бооп келген. Күш-ажадыгн бүдүрүчү-лүгүн өүздөндө хөрүк шалыг өүздөндө болдурган, продукция бүдүрүн өстү-рүндө болгаш оон бот-үе-диг чидиринден хамаа-рылда чок арыг орукта алыр байдаларын тургускан. Бү-дүрүлөгө долу бот-баш-нырлыгы тыкшышкан, күр-чатыга оларын харыса-лыч ханыктын оон мур-нуна турган ханыктын чы-гыс кеңеш чоруктун улам ханыктын, бүдү-рүчүгүн чүгүлөшкөн чорук-чун буурашына чедирген Бо бүгү чүгүлөр бистин шү-рүкчөсү келген.

Оон ылай оратор ады-рын тодурап айтырылган донгаган. Шериг бү-дүрүлөгүн тайбын угаш шигидери бөгүндө оңа чуга-ла соруга бооп турар.

Экономиканын байдалын эн-жидерине ол шигидерге эр-жек чутула, оон-биле кады ол шигитирлерини берге бо-лук айтырыларын тургус-кан. Шериг бүдүрүлөгүн тайбын угаш шигидери дээр-ге чүгө дагалдарыны билиш нааш, оорган чары-галдар чонга чаагай кейи-лерин ап болур ындыг чүгө-дөрүз. Ылчанга оң эр-жек чутула ачка-хөргөш-күндө, дерг хөргөшкүндө берген шаанда, ол соруга-нын күжүсүдери база конук берге.

Камгалап үлетүрү валюта талазы-биле бот хандыры-ны шыдаас болгаш, Шериг бүдүрүлөгүн тайбын угаш шалкын шигидер турар үеде валюта хандырылганын чурумун кырып чутула. Ол шынап СЭКП-ниң үлетүрү-нү камгалап адыларын тайбын угаш шигидерини дугайында хойлуун айка-лап кылдыр, чугаалааны көөр турар хире деп санаалды чугаалаан. Камгалап үе-түрүгө ачы-чөм эвес ба-раанын база хамааты продукцияны бүдүрүн ажал-латып турар материал-техникти курааларынын чир аңгы өскөртүлгөнү база чайгар негеп бээр. Бо айты-рылгыр бисте чедир бодалы-нын кылдынамын.

Партиянын XXVIII съезди-нинде СЭКП ТК-нын пла-тформанын санаалдан кир-көөгө төлөвилелин «Дээр-тинг план-ынын экономия-ны дээр» деп кезээде оон соругаларын шы тодура-тып деп, санаалдык түн-елинде медегез.

Чугаалап турар доку-ментини бо хөвөр хууде алыр арга чок, оон натап шыгызымы-биле аде айкалыдыр чуту-ла деп санаалдан кижилер-ге СЭКП ТК-нын кежигуну В. И. Боровиш каттышкан. Оон хууде эртин лоуура-ра, харын-да чамдык көөр-гөттинген чүгүлөр, эртин үени, ылайык амгы үени үнелеп турар ында шып эвес чүгүлөр, идеягн хууде чүгүлөр болгаш теори-тикти тодурап чүгүлөр партиянын программалык документи болур арганы берген турар. Ол документ хун бүрүнү байдалдыг чүгө бистин политиканын чыгыс чүгүлөр дээр хевирг бол-гаш тыпшар дээр.

Документинде эге тургусту-нушкунга хамаарыштыр макташкынар, иракта эрге-көк үеде хамаарыштыр шү-гүмчүлөшкүнгө болгаш ке-лер үедеге наас-азаашкынар амгекко, ылчанга-да амгы үедеге, аже тургусту-ну-шкун чылдарында болдурган частыргаларын үнелеш херек көрүндө чок болуп тур-ар. Сөөлүгү үеде бис болу-рустуң ажалышкын ботта-рышкын үнелөшкүнгө бот-тускайлашып, бис чүгүлөр дээр-дериңиң канчар үнел-дериңиң болаар апарган бис. Платформага-даа оон чайлап шыдааган бис.

Чон эде тургусту-нушкуну чон туржуп турар деп ба-дыткаарын оралдык турар эвес, кежээни боттаан, Ады-чурттуң чаагай чоруду эвес, өскөкөргөн, харын-даа бодуветуң хуу-даа чаагай чорувусту бодал, удурутп турар бис.

Оратор мындыг санал киргеп, программалык до-кумент — платформадан пре-зидент дугайында, парти-ның дарганын болгаш ор-алдыкларынын дугайында чүгүлөрдү уштур, чүгө дээр-дериң херектиң ужуру бо албан-дуулааларда, кабинеттерге каныг чаа өскөргөшкүндө каныг ужуру чүгө дээр, партианын каныг айкалы-дыр болгаш каныг политиканы оон чорудары, каныг со-ругаларыны шигитирлер. Бо чүгүлөрдүн бистин плат-форманына тодурап чуга-лаа херек.

Бурунгар чаа-чаа идея-ларге чүгүл, байдалды мурнаа турар ажал херек. Политика талазы-биле өт-күр көрүшкүн, байдалды баш бурунгар тодурап чорук, дүргө болгаш шигитир хөдөлүшкүн, айты-рылган чүгүлөр боттандыра-рына карак кызыл чорук бисте четпей турар. СЭКП ТК-нын кежигуну, Мола-виянын Компартиянын ТК-зынын бири секретары И. К. Лучинскийн бодалы кылдыр, чугаалаан чүгүлө-рини Молдавиянын политикти амдыралыгн бугуш-тыр тодурап чижектер-биле ба-далдык айткыларын шигитирлер, чогунаа шигитирлер эвес, шүшпөң бол-гаш чыккыр чорук бистин хөй-хөй чедимче чок чүгү-лөрдүн үндөдүн ында болуп турар деп, ол медегез.

Республикага интел-лек-туалдык өсүлүгү сал-дарышкын байдал турда, кардарын таарыштыр тур-гускан. Чүвенин байдалы бергедөзүн шаанда дээр чугаалаан чачыл болу бер-ген харадачыг. Молла-вияда болуп турар чоруду-лаалар, ораторуну бодалы-биле алыга, чурта-да, ол кышан Европада-да, по-литикти ишти байг бис-тиң колбашкан болуп тур-ар. XXVIII съездин СЭКП

Мындыг таварылгаларда «Сталин арга-методтар айкалып шыдаас бис...» дийр болгаш бис. Олче чы-гаары, ылчар кыдырыгы кыдырыгы, шынап ла, угаан-сарылы чок чүгүлөр. Ыл-чанга-даа боттандык боду-нун күрүнгөн хуудулар эр-те-гачыгага бодуну хойлу-ларын хуудуларынче ала-бар ужурут. А бистер дээр-ге хөдөлүшкүндө чочо чок чоруктары бугу үзүскө дөгөлөгөн сөс ында-ла идеяны чорук-биле сөзү, а чүгүлө уду-риниң иштелиге удуру чүгүлөрдүн доза шаап шыдаас шигитир чок болгаш дидим эвес чоруктары, харын-да ке-жээни үгүдөшкүндө оон өскө, ады-бүрү бодал-санаалдыг чорукка, санаалдарын, харын-даа хөдөлүшкүндө ийги-лиги аңгы-аңгы болурунга шы-нап турарымыс деп санап турар бис.

Чиг хойлулар хууде ала-бар чорукту санаалдык чы-гырыг деп чугаалаан. Чижээ, алкооголиме удуру хойлу-дуула, кооперация дугайында хойлу. Шыгашкандар эге-лөш тыкылар садар кыл-дыр негээр оон коопера-ция аазаттыгына шуут чорукту чүгүлө айкалыт-кан. А эсе хойлулар болгаш шигитирлер — бүдүрүгө дугайында, арида дугайында, хууда күш-ажагы чоруду-лазынын дугайында хой-лулар — олар бодал кыл-дынаны шыкш айкалып турар бис.

Дүргөдөшкүндө идея-ларындан негерт ойталан бис, а оун чарлардаа база ындыг далаш болган бис. Оон шып кылган бис, чүгө дээр-ге экономикада карак чивеш аразында бооп көрө кыялчык чүгүлөр турбас. Бир-тээ, ындыг болганда, по-литикада-да, оон иштинде экономика адырында-да да-лаш, бодалча чок чорук чо-гөнгү түнелдерге чедир.

Чарлаанымыс демократия политикти адыра бугу чүгүлөрдүн чогуру черлерине тургузулар, а рынок эконо-миканы өскөртү деп идеягн турган бис. Бир-тээ, бугу чүгүлөр сыр дедир болганда, бүрү төптүн удуруткуну-рунда эвес, а чер-черлерге күжүсүлүкчүлөрдө берген. Ылчан баар деп боттоон бис дийр. Дээди чыгырыгн айкалышкына элденги тургуш-тур ол. Бистин бугу чөптөрүнүн «карыштыр артеки үеде» шамаары ам-мода апарган. Херек кырында бис дүүгү хунуң бодалы эвес, бөгүндө эде тур-густу-нушкунуң ханыктыр-ган кадымын-ни турар бис.

Бо бүгү чүгүлөр дээр ТК кежигуну, депутаттар тус-туста боттарынын албан-дуулааларынын аайы-биле харылаар ужурут деп, оратор санап турар. Чурта болуп турар бугу чүгүлөр дээр коммунист манал турар. Бистин нол ханыкы-ның чүгү дээр, күрүнге болгаш партияга эрге-чагы-рын чыгыс кыжиге тыкшар чачылыштан чарлык ча-дан турарымыс болур. Айка-лышкындан эртин-ле бидилги эвес, кежээни бодалын, Ады-чурттуң чаагай чоруду эвес, өскөкөргөн, харын-даа бодуветуң хуу-даа чаагай чорувусту бодал, удурутп турар бис.

Оратор мындыг санал киргеп, программалык до-кумент — платформадан пре-зидент дугайында, парти-ның дарганын болгаш ор-алдыкларынын дугайында чүгүлөрдү уштур, чүгө дээр-дериң херектиң ужуру бо албан-дуулааларда, кабинеттерге каныг чаа өскөргөшкүндө каныг ужуру чүгө дээр, партианын каныг айкалы-дыр болгаш каныг политиканы оон чорудары, каныг со-ругаларыны шигитирлер. Бо чүгүлөрдүн бистин плат-форманына тодурап чуга-лаа херек.

Бурунгар чаа-чаа идея-ларге чүгүл, байдалды мурнаа турар ажал херек. Политика талазы-биле өт-күр көрүшкүн, байдалды баш бурунгар тодурап чорук, дүргө болгаш шигитир хөдөлүшкүн, айты-рылган чүгүлөр боттандыра-рына карак кызыл чорук бисте четпей турар. СЭКП ТК-нын кежигуну, Мола-виянын Компартиянын ТК-зынын бири секретары И. К. Лучинскийн бодалы кылдыр, чугаалаан чүгүлө-рини Молдавиянын политикти амдыралыгн бугуш-тыр тодурап чижектер-биле ба-далдык айткыларын шигитирлер, чогунаа шигитирлер эвес, шүшпөң бол-гаш чыккыр чорук бистин хөй-хөй чедимче чок чүгү-лөрдүн үндөдүн ында болуп турар деп, ол медегез.

Республикага интел-лек-туалдык өсүлүгү сал-дарышкын байдал турда, кардарын таарыштыр тур-гускан. Чүвенин байдалы бергедөзүн шаанда дээр чугаалаан чачыл болу бер-ген харадачыг. Молла-вияда болуп турар чоруду-лаалар, ораторуну бодалы-биле алыга, чурта-да, ол кышан Европада-да, по-литикти ишти байг бис-тиң колбашкан болуп тур-ар. XXVIII съездин СЭКП

ТК-нын платформанын төлөвилели байдалды анал-дырарың, партианын улам ылайыг стратегияны болгаш тактиказын айка-лап кылдырыга бурунгар шыгыны базым болур деп чугаалаан, амгы үеде бистин иштелиштен чүгө чүгүлөр байдалдарын талазы-биле тодурап илереттинген тур-дук документинде чок-тур деп, ТК-нын кежигуну медегез. Болушкунуң өсүлүгү ужуруткунуң колдуула-ла шуут хөүл эрте бергенде үнелеп көөр-дүр бис.

Хөй партиядык болур чорук дугайында чугаалап турган, адыс угаан-биле алыга, СЭКП-ниң иштинде болгаш иштелиге ол ам болаар эгелеш берген деп, санап берикчи медегез. Чүгө чыгыс ай эвес, харын чамдыкта удурашышкы кан бодаларын, идеягн соругаларын, тактика талазы-биле чөптөшкөн тургуш-тары партианын удуруткуну-рунда каттыштыр чорукка чүгө таварыш турар бис? Баштай аңгылап ал-ган, а оон соңда катты-жар херек деп Ленинни үзө-л-бөдөл методтолотт боттуг стратегия болуп, мурнунда деп ол-ла хөвөр артеки деп, ол санап турар. Ини партиядык системалыг ындыг чурттарыг дуржу-лаа кичээниги база хараа тудуп турар.

«Партия кымырын эр-те-ажактары илеретпей турарыг?» деп тема талазы-биле бижырымчалыг дискуссион чоруду азы санаалды Молдавия Компартиянын ТК-зын бири секретары деткээ.

Президент дугайында ай-тырыг — өзү барымаалаан херек эвес-тир. Хойлу-дур-муну бижылары болгаш кежээниги бары, президенти бүтү чонун соңгууру-биле ол холбайшан.

Конституциянын 6 дугаар чүгүлөдө хамаарыш турар төлөвилелин ол кезээниң эдигези, ораторун бодалы-биле алыга, коммуни-стерге дуза чедириниң улуу дузамык халадыр чүгүл болуп турар, чүгө дээр партианы эң дээди кыл-дыр иштелиге чыган тур-ар, ол чорук удурашышкы-нын чайлаш чок болду-р. ТК-нын чогунаа бо Пленуму Ундөзи Хоолу-дан оон үндүр дээр бир ай деткир ужурут. Чүгө дээр партианын салым-хуузу хамыктын мурнунда партия боду шигитирлер ужурут.

Эвилдешкен респу-бликаларын компартияларын бот-тускайлап болуру-нуң айтырыгн талазы-биле чогуламыш чүгүлөр иштелиге хөй-биле кирген-дир деп, оон ылай ол чугаалаан. Республикаларын эвиле-лик чыгыс ай идеягн үе-дизинге тургузарыңче дин чорук херек, негедде-даа ындыг. Федерациянын салым-хуузуна хамаарыш чүгү дээр, ында чыгыс арга — эвилдешкен чорук дөгүлөтүлгөн күрүлө-лөрдүн эвилелин тургузары-нын чыгыс ай идеягн ай-тырыларын чүгө шып то-дурадыр херек, оларын кан-чаар шигитирлериниң рес-публикалар төпче дамчтын турар. Ол болза чурт-тун камгалаанын, транс-портту, харылаанын, энергетиканы дугайында болгаш чамдык өскө-даа ай-тырылар бооп болур. Эвил-кер кезээдин аңгыда, республикаларын оңагай байдалдарын тодурадыр биз-жөн чогуур протоколдарга ал салдыган турар ужурут. Ол чорук, ораторун бодалы-биле алыга, бот-би-ле харылааны-да, бот-бот-тарыга бугу-редди-даа бижылар.

Экономика дугайында ай-тырылган доктааган, ол айтырыларын чидиг тур-густунаны оша хемчеглер-нин алырын негеп турар ча-даас деп, ол медегез. Кижилер эргени хунуңе бүтүрелин чидирш, кор-гускун алаана чурттан турар ындыг байдал дүвөр-дөдүн база болдуруп тур-ар. Чугаа болза иштели-ге шыгыны корум-чурмуна хандырынын дугайында чорук турар. Чурта хөй-шын парламенттин, «те-герик стол» тургузарын сана-лаш турар, бугу-ле шим-чазышкын, фронталарын, эвилелерин төлө-лө-лөрдүн, чуртун уду-руткунуң төлөлдери ол-че чалаар. Күш түрүр бол-гаш массалыг корум-чурум чок чорукту болдурус, амыр-дыштыр болур чорукту хандылар дээр бугу-ле күштер-биле чугааламышкы эргек чугула.

СЭКП-ниң Ленинград бири секретары Б. В. Гадасов, тун бодалы-биле алыга, ажал-чарыг болгаш демо-кратиянын үезинде чуртта байдал каныгыг, кайнар бар чылар бис, бисти кым болган чорукту, чоюму турарын дугайында шып шигитирлер эми билдимес,

мындыг чугаа элденги-даа магаток.

Хүн эртен тудум поли-тикада болгаш экономикада байдал нарында бар чы-дар, платформаның төлөвилели күзөнгү чүгүлөрдүн берген турар. Оон чылда-галарын аны, ылчанга-даа чок чүгүлөрдүн — эрге-кө-шкүнгө күжүсүдери органи-яны долу-үеде санаалдан, күрүнгө башкары берген-дир бар чыду, министр-волар — долу саймаарала. Чер-черлерде Советтер хой-лу-дурму-даа талазы-биле, херек кырында-даа эрге-чы-гыр чок, партианын уду-руткунуң чорукту ырады бар чыдар. Дээди Советтин ху-дөдүн ал турары хойлулар-га политикти үнелеш чок.

Партия аппаратын эде органи-зациядан, адырлар айка-лыш партианын удуруткуну-рунда ойталан. Оон орнунда кым-даа, чүгү-даа дээр хары-лааылар турар үе, базы билдимес тургусту. Партия эге организациаларын ролу сөс кырында. Удуруткуну-рун соңгуу алыр апар-ганды, партианын кол бира-мы кадрлар-биле ажал кошкан. Эртен чыгыш Ленинградда үлетүр план-ын оонаалдарын артеки деп, күжүсүн, а ыларын күжүсүнүн деп, обкомун бири секретары айты-рыларын сайгары тура, медегез. Экономиканы эжилдерин, үлетүр, кеде ажал-агыда ажал-чарыктын чүгүлөрдүн иштинде кезик-чамдык хемчег-лерге үндөшкөнгө рецен-тилер даштыг түнелдерин берген турар бол-гаш чокку үеде берсе-да.

Национал халыгы чайла-дыр дээр чүгүл оон мур-нунда ажаллатымын турган хемчеглер алырыга чедирген. Бир эвес парти-яны удуруткуну авторитетин иштелиге көдүрбөс болза, санаалашкына чедир.

Чүгө партия удуруткуну, органиация күш, күрүнгө үндөдүн, социалист хөгжүдөдүн магадылаы кылдыр ТК платформага тода болгаш билдинири-биле көргүзөр ужурут тур-ган, оон өскө орук чок, чүгү партианын Политбюро-дан партианы эге органи-зацияларын чедир идеягн ажал-чорудулаагы бай-далды чогулдуруп болур деп, оратор чугаалаан.

Чер-черлерде байдал дээр, хамыктын мурнунда бистер харысгалалыг бис деп чү-вени билер бис, мычала-да партия бодунуң иници-ативаны, туружун өскүрүп турар деп, ол уламчылаан. СЭКП-ниң тургузуна бол-гаш удуруткуну эвилелерин мур-нунда турар бис. До-лу, шигитирлг болгаш дарыг чарыгынын — мында М. С. Горбачевтуң тезисте-рини талазында мен.

Партиянын иштинге ка-дылган, март-апрельде XXVIII съездин кыды-ларынын, а оон соңда өт-чөт-соңгудалыг камгала-ны чорударын дугайында Ленинградтын коммуни-стерини саналын обкомун бири секретары дынаткан. Ини дугаар гарантыга удурамнас-даа болза, Ленинградда өчтөгү-сөздө-дө партианын конференция-ны 1990 чылдын март-а-прельде соңгаралдык бол-гаш деп, ол медегез. Оон муң-мун коммунистер бол-гаш партия эге органи-зациялар негеп турар, чүгө дээр олар партианын об-ласты комитетиниң ажал-чорудулаагы таарыш-пай турар. XXVIII съездин чедир Россиянын комму-дари эргек чугула.

Партияны удуруткуну ролу дээр туржуп турар бис деп, ол түнелинде чуга-лаан. Чүгө ылай шып би-ли адыган база бистин идеологияга илереттинген ажалык чоннарды эрге-ажык кижилерин на-раанче дорт көөр арганы коммунистерге бээр.

СЭКП ТК-нын кежигуну, Украин ССР-ниң Эргемер академиязынын президенти В. Е. Платонук саналың өзү-нүрүн, сөзд мурунуң платформазында эргетини болгаш эртем-техникти депшигени дүргөдөдүн иштинде хезик черде кыры-дан, а ол дээр-ге үндөдүн айтыры болгаш. Бистин чы-гыс үеде Варын чүгүлө чурттарыг бырашпайн тур-ар чылдаганымыс болза, эртем-техникти революция-нын долу күжүн сөөлүгү оон чыл дур-гузунда долу айкалып шыдавын турарымыс болур. Технолоот сайыралы-мыс ам-даа күдө денелде. Оон денелден бедидер дие, үндөдүн болгаш дузалал шигидерлеринде чогулду херек. Ол дээр-ге, эртем-техникти депшигени д

